

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Odklonilno ločeno mnenje sodnika dr. Udeta

Glasoval sem proti zavrženju pobud Sindikata igralniških delavcev Slovenije in Sindikata podjetja HIT za začetek postopka za oceno ustavnosti 13. člena Zakona o lastninskem preoblikovanju pravnih oseb z družbenim kapitalom, ki prirejajo posebne igre na srečo in o strukturi kapitala pravnih oseb, ki opravljajo dejavnost prirejanja posebnih iger na srečo (Uradni list RS, št. 40/97, v nadaljevanju ZLPPOD). Mnenja sem namreč, da oba pobudnika imata pravni interes za začetek postopka za oceno ustavnosti izpodbijane zakonske določbe in da bi moralo Ustavno sodišče odločati o utemeljenosti teh pobud, ne pa pobudi zavreči.

Sklep o zavrženju obrazlaga večina, ki ga je izglasovala, zlasti s stališčem, da je lastninsko preoblikovanje igralnic že končano, da so tudi vpisi v sodni register že pravnomočni in da tudi morebitni uspeh pobudnikov ne bi vplival na pravnomočen vpis lastninskega preoblikovanja (zlasti družbe HIT) v sodni register. Po mnenju večine morebitna razveljavitev izpodbijane določbe ne bi mogla več vplivati in spremeniti nastalega pravnega stanja. Mnenja sem, da tako razlagovanje ne drži:

1. Ustavno sodišče je res v nekaterih ustavnih sporih, v katerih je ocenjevalo ustavnost zakonov, zavzelo stališče, da pobudnik nima več pravnega interesa za presojo ustavnosti zakona, ki več ne velja, kolikor ne tečejo v zvezi z izpodbijanim zakonom sodni ali upravni postopki, ki jih je pobudnik sprožil in na katerih izid bi razveljavitev zakona s strani Ustavnega sodišča lahko vplivala.

Vendar pa so v takih primerih nastopali pobudniki, ki so imeli možnost sprožiti posamične postopke in nastopati kot stranke ali udeleženci v takih postopkih. V tem primeru pa gre za pravni položaj, ko pobudnika kot sindikata izpodbijata zakon, ki delavcem (članom sindikata) ni priznal nikakršnih pravic v postopku lastninskega preoblikovanja igralnic. Ne delavci sami ne sindikati torej niso mogli sprožiti nobenega postopka, v katerem bi uveljavljali svoje pravice, saj so izpodbijali zakon prav iz razloga, da jim teh pravic ni priznal. Vsaka vložitev pravnega sredstva pri Agenciji RS za revidiranje lastninskega preoblikovanja podjetij bi se torej nujno končala z zavrženjem.

Zahtevati od delavcev oziroma sindikatov, da bi v času vložitve pobude za oceno ustavnosti zakona začeli postopke, za vložitev katerih jim zakon ni priznaval pravnega interesa in nato v teh postopkih trdili, da je predpis, ki jim ne daje pravnega interesa (ker jim ne priznava v postopku lastninskega preoblikovanja materialnopravnih upravičenj), v nasprotju z Ustavo, pa je pravno nesprejemljivo. Takemu stališču je mogoče očitati skrajni formalizem, upošteva zlasti okoliščino, da so pobudniki sprožili ustavni spor že leta 1997.

2. Po mnenju večine bi morali delavci ali sindikati izpodbijati tudi vpis v sodni register, čeprav jim Zakon o sodnem registru prav tako ne daje te možnosti. Ta zakon namreč v prvem odstavku 36. člena določa, da se lahko pritoži zoper sklep o vpisu v register udeleženec ali kdo drug, ki meni, da je s sklepom prizadeta njegova pravica ali na zakonu temelječ interes. Prav izpodbijani zakon pa udeležencem ne priznava nobenega materialnopravnega upravičenja, ki bi jim dajal pravni interes za pritožbo zoper sklep registrskega sodišča. Začarani krog torej Delavci ali sindikat naj bi najprej uveljavljali svoje pravice v postopku lastninskega preoblikovanja, čeprav jim zakon, ki to preoblikovanje ureja, ni priznaval nobenih upravičenj, nato pa naj bi izpodbijali sklep o vpisu v register, čeprav tudi na podlagi zakona, ki ureja registrski postopek, te možnosti nimajo.

3. Ne drži tudi splošna ugotovitev, da po zaključku lastninskega preoblikovanja ni mogoče razveljaviti zakonskega predpisa, ki tako preoblikovanje ureja. To bi namreč pomenilo, da Ustavno sodišče ne bi moglo presojati ustavnosti zakona, ki bi na primer (blizu take ureditve je tudi izpodbijani zakon) prenesel ves družbeni kapital v last nekaterih pravnih ali fizičnih oseb. Ustavno sodišče bi nad takim zakonom moralo dvigniti roke, čeprav ni nobenega dvoma, da je tak zakon hipotetično lahko globoko protiustaven. V tem konkretnem primeru je Republika Slovenija postala na podlagi prvega odstavka 3. člena ZLPPOD lastnica vsega družbenega kapitala v organizacijah, ki upravljajo dejavnosti prirejanja

posebnih iger na srečo. Na podlagi 13. člena istega zakona je Republika Slovenija dolžna prenesti na slovenski odškodninski sklad, kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja in na lokalne skupnosti skupaj 60 % kapitala v obliki navadnih delnic. Na podlagi določb istega člena obdrži RS participativne prednostne delnice za 40 % kapitala, jih najprej da v uživanje obema skladoma in jih nanju dokončno prenese, kolikor jih ne uporabi za prodajo pooblaščenim investicijskim družbam v skladu z zakonom, ki določa vrsto in obseg dodatnega premoženja, namenjenega prodaji pooblaščenim investicijskim družbam za lastniške certifikate (torej za polnjenje tako imenovane "privatizacijske luknje"). Kot mi je znano, ta postopek v času odločanja Ustavnega sodišča še ni bil končan, tako da bi bilo mogoče v primeru razveljavitve zakona naknadno razdeliti delavcem delnice oziroma te delnice pred tem odvzeti državi.

dr. Lojze Ude